

Regeringens proposition

1977/78: 180

om lån till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB

beslutad den 13 april 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag ur regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

OLOF JOHANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 400 milj. kr. anvisas för lån med villkorlig återbetalningsskyldighet till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB. Avsikten är att regeringen vid behov skall, helt eller delvis, kunna ställa lånet till företagets förfogande. Regeringens beslut kommer härvid att ske på grundval av bl. a. den analys och de förslag till åtgärder i syfte att säkerställa företagets fortsatta drift i rationella former som kan komma att läggas fram av en särskilt tillkallad kommitté.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-04-13

Närvarande: statsrådet Ullsten, ordförande, och statsråden Bohman, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo, Wirtén

Föredragande: statsrådet Johansson.

Proposition om lån till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB

1 Inledning

De senaste årens utveckling har inneburit mycket kraftiga påfrestningar för flertalet företag inom skogsindustrin. Förlusterna för åren 1976 och 1977 har varit mycket omfattande, vilket har medfört bl. a. en starkt försämrad likviditet och soliditet i företagen. För att underlätta för företagen att genom ytterligare kortfristig upplåning stärka sin likviditet har regeringen i prop. 1977/78: 123 lagt fram förslag om statliga garantier för lån till skogsindustrin.

De ytterligare analyser av större skogsindustriföretag som har genomförts inom regeringskansliet visar att den finansiella situationen är mycket besvärlig för några av de större företagen och då i första hand de av skogsägarerörelsen ägda skogsindustrierna (skogsägarföretagen). För Norrlands Skogsägares Cellulosa AB (NCB) är den finansiella situationen så allvarlig att företagets fortbestånd är i omedelbar fara.

I skrivelse till industridepartementet den 5 april 1978 har NCB hemställt om statligt stöd för att lösa de finansiella problem som har uppstått i företaget.

2 Norrlands Skogsägares Cellulosa AB

NCB som bildades år 1959 ägs av sju skogsägarföreningar i norra Sverige. Koncernen bedriver en mångskiftande skogsindustriell verksamhet.

Inom koncernen tillverkas sågade trävaror, trähus, plywood-, spån- och träfiberskivor, cellulosa, papper och kemiska produkter. Tyngdpunkten i NCB:s verksamhet ligger på produktion av massa och papper.

Av den totala faktureringen svarar dessa produktgrupper för ungefär två tredjedelar.

Bolaget bedriver sågverksrörelse i Mockfjärd, Dynäs, Ramvik, Kilafors och Edsbyn. Tillverkning av skivprodukter sker i Johannedal samt i Edsbyn. Trähus tillverkas i Mockfjärd. Cellulosatillverkning med integrerad papperstillverkning finns i Hörnefors och Dynäs. Avsalumassa produceras vid anläggningar i Vallvik, Sandviken, Hissmofors och Köpmanholmen. I Lilla Edet i Älvsborgs län har NCB ett pappersbruk. Den inhemska verksamheten är således starkt koncentrerad till Västernorrlands, Jämtlands och Gävleborgs län. Härutöver bedriver NCB genom dotterbolag verksamhet utomlands.

Det totala antalet anställda vid NCB uppgår till ca 6 300 personer varav 4 700 inom landet. Företagets verksamhet har avgörande betydelse för sysselsättningen på åtskilliga orter, inte minst i Västernorrlands län.

En sammanställning över företagets anläggningar, sysselsättning m. m. har upprättats och bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

NCB har expanderat i snabb takt. Detta har till stor del skett genom företagsförvärv. Den snabba utvecklingen inom NCB har inneburit en kraftigt ökad skuldbelastning. Därvid har de problem i fråga om låg konsolidering som normalt uppstår i snabbt expanderande företag kommit att gälla även NCB. Sålunda har det egna kapitalet inte ökat i samma takt som balansomslutningen vilket har medfört en successivt försämrade soliditet.

Under de senaste åren har NCB:s resultat starkt försämrats. För räkenskapsåret 1976 redovisade NCB en förlust på 26 milj. kr. efter avskrivningar och räntor. För år 1977 kan förlusten beräknas till ca 300 milj. kr. Den hittillsvarande utvecklingen under år 1978 har medfört fortsatta kraftiga förluster.

De analyser som har genomförts inom regeringskansliet visar att NCB:s finansiella situation är sådan att företagets fortbestånd är i omedelbar fara. Flertalet verksamhetsgrenar redovisar f. n. stora förluster och några anläggningar kan beräknas ge omfattande förluster även på sikt. Detta gäller i första hand NCB:s cellulosafabriker i Hissmofors och Sandviken och företaget har för dessa fabriker beslutat uppta förhandlingar om varsel med berörda fackliga organisationer.

3 Föredraganden

Den svenska skogsindustrins situation har under senare år i flera hänseenden försämrats. Den starkt negativa resultatutvecklingen för ett flertal större skogsindustrier har medfört att den finansiella ställningen avsevärt har försvagats. För några större företag i branschen är situationen särskilt besvärlig.

Chefen för industridepartementet har vid sin anmälan i prop.

1977/78: 123 närmare redogjort för utvecklingen för skogsindustrin. I propositionen har regeringen begärt riksdagens bemyndigande att ikläda staten garantier för lån till skogsindustrin. Garantierna är avsedda att underlätta kortfristig upplåning för att överbrygga de likviditetsproblem som nu har uppstått i flera företag.

Den negativa resultatutvecklingen har medfört även en försämrad soliditet i företagen. De ytterligare analyser som nu har genomförts inom regeringskansliet visar att några av de större skogsindustriföretagen är särskilt utsatta i detta hänseende. För NCB är situationen akut och företagets fortbestånd är i fara. NCB har hemställt om statligt stöd för att företagets överlevnad skall kunna säkerställas.

Industri- och regionalpolitiken innebär ett ansvar från samhällets sida att på bästa sätt medverka till att företagens långsiktiga konkurrenskraft stärks och att den successiva strukturomvandling som är ofrånkomlig så långt möjligt sker i sådan takt och sådana former att de enskilda människornas trygghet värnas. Nedläggning av långsiktigt livskraftiga anläggningar och företag är inte ägnad att tjäna detta syfte. Det är mot den bakgrunden som mina ställningstaganden i det följande skall ses.

NCB har sedan början av 1960-talet byggt upp en omfattande skogsindustriell verksamhet och företaget har nu en avgörande betydelse för sysselsättningen på flera orter i mellersta Norrland och inte minst i Ådalen.

Företagets expansion har skett i mycket snabb takt. De svårigheter att finansiellt konsolidera verksamheten som ofta inställer sig i expansionsskeden, har i hög grad gällt NCB. De omfattande förluster som under det senaste året har uppstått i företaget, har därmed resulterat i att den finansiella ställningen nu är kraftigt försvagad. Den bedömning som nu kan göras av marknadsutvecklingen för den närmaste framtiden för NCB:s huvudprodukter, dvs. avsalumassa och kraftpapper, innebär att företaget står inför fortsatta svårigheter.

Som chefen för industridepartementet har framhållit i olika sammanhang bör ett stort ansvar åvila företagen och dess ägare att genom bl. a. långsiktig planering och erforderliga tillskott av riskkapital trygga företagens utveckling. Detta måste självfallet gälla även NCB. Förluster i företaget har emellertid uppstått i en sådan takt och omfattning att ägarna ensamma knappast har möjlighet att inom den tid som står till buds skjuta till de belopp som är nödvändiga för att skapa en tillfredsställande finansiell bas i företaget. En snabb och okontrollerad utslagning av företagets anläggningar kan därför komma att ske om inte särskilda åtgärder vidtas under samhällets medverkan. Jag vill emellertid samtidigt framhålla att företagets situation har utvecklats så att rationaliseringar och strukturförändringar är nödvändiga för att göra företaget långsiktigt konkurrenskraftigt och lönsamt.

Jag kommer senare denna dag föreslå att regeringen bemyndigar

chefen för industridepartementet att tillkalla en kommitté för att bl. a. skyndsamt granska problemen inom NCB och mot den bakgrunden lämna förslag till åtgärder för att lösa företagets akuta problem samt även analysera och lämna förslag till en långsiktig struktur i företaget. Kommittén skall vara oförhindrad att lägga fram förslag successivt. Kommittén skall också utreda vissa frågor rörande skogsägarrörelsens hela industriella verksamhet.

Regeringen bör, om så skulle erfordras, ha möjlighet att medverka vid lösandet av NCB:s akuta finansiella problem. Den lämpligaste lösningen är enligt min mening att lån med villkorlig återbetalningsskyldighet ställs till företagets förfogande. Jag beräknar att 400 milj. kr. bör finnas tillgängliga för ändamålet. Medlen bör anvisas på tilläggsbudget III för innevarande budgetår.

Det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare utformningen av villkoren för ett sådant lån, bl. a. i vilken takt och omfattning lån skall ställas till förfogande. Regeringens beslut bör härvid grundas på bl. a. den analys och de förslag till åtgärder i syfte att säkerställa företagets fortsatta drift i rationella former som kan komma att läggas fram av nämnda kommitté.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

4 Hemställan

Under återopande av vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lån till Norrlands Skogsägares Cellulosa AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 400 000 000 kr.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Vissa uppgifter om NCB:s tillverkande enheter år 1977

Anläggningar	Produkter	Antal anställda 31.12.1977	Kommun/land
<i>Moderbolaget</i>			
Dynäs	Cellulosa, säckpapper, kemikalier, trävaror	745	Kramfors
Forss	Cellulosa, kemikalier, trävaror	672	Örnsköldsvik
Hörnefors	Cellulosa, finpapper, sprit	544	Umeå
Vallvik	Cellulosa, kemikalier	409	Söderhamn
Hissmofors	Cellulosa, sprit, trävaror	261	Krokom
Sandviken	Cellulosa, kemikalier	214	Kramfors
Ramvik	Trävaror	104	Härnösand
<i>Helägda dotterbolag</i>			
<i>Edet-gruppen</i>			
— Edet	Mjukpapper	1 179	Lilla Edet
— Edet Papier	Mjukpappersprodukter	68	Danmark
— Edet Nederland	Mjukpapper	249	Nederländerna
— Papeteries de Buxeuil	Mjukpappersprodukter	138	Frankrike
<i>Edsbyn-Johannedal AB</i>			
— Johannedal	Board, plywood	324	Sundsvall
— Edsbyn	Spånskivor, plywood	166	Ovanåker
<i>AB Elementhus</i>			
— Mockfjärd	Hus	602	Gagnef
— Schwedische Elementhäuser	Hus	167	Västtyskland
Dalaträ Mockfjärd AB	Trävaror	167	Gagnef
<i>HP-koncernen</i>			
— Hannover Papier	Cellulosa, finpapper	1 076	Västtyskland
— Sachsa	Säckar	260	Västtyskland
— Landré	Skriv- och ritblock m. m.	162	Västtyskland
Sacallain	Säckar	109	Belgien
<i>Kilafors Trävaror AB</i>			
— Kilafors	Trävaror	71	Bollnäs
— Edsbyn	Trävaror	36	Ovanåker
<i>Delägda dotterbolag i Sverige</i>			
Norrbottnia	Trävaror	79	Boden
Högfors AB	Trävaror	68	Ljusnarsberg